

Útvar: SOSZR, OZR, Oddělení Č. j. UKZUZ 195666/2025
správních procesů v ochraně
rostlin
Vyřizuje: Ing. Lenka Blažková
E-mail: lenka.blazkova@ukzuz.gov.cz
Telefon: +420 724 247 358
Adresa: Fritzova 4, 586 01 Jihlava Datum: 5. 12. 2025

Nařízení ÚKZÚZ o mimořádném rostlinolékařském opatření proti šíření škodlivého organismu GFDP – ohlašování rostlin révy

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Hroznová 2, 603 00 Brno (dále jen „ÚKZÚZ“), jako věcně příslušný správní úřad podle § 72 odst. 1 písm. b) a e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“),

nařizuje

podle § 76 odst. 2 věty druhé, § 76 odst. 2 písm. a) a § 76 odst. 1 písm. a) zákona, v návaznosti na článek 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2016/2031“) a přílohu II část B sekce 6. bod 1. prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072, kterým se stanoví jednotné podmínky pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031, pokud jde o ochranná opatření proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2019/2072“) v souvislosti s článkem 9 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2017/625“) níže uvedené **mimořádné rostlinolékařské opatření** proti šíření škodlivého organismu Grapevine flavescence dorée phytoplasma (dále také „GFDP“ nebo „fytoplasma zlatého žloutnutí révy“) rostlinami révy *Vitis spp.*

Čl. 1

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „dodavatel“ – osoba, která uvádí do oběhu, rozmnožuje nebo vyrábí rozmnožovací materiál za účelem jeho uvedení do oběhu¹,
- b) „MRO“ – mimořádné rostlinolékařské opatření,

¹ podle § 2 odst. 1 písm. z) zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- c) „rostliny révy“ – živé rostliny révy *Vitis spp.* nebo jejich části (např. očka, rouby, řízky) určené k pěstování, které mají být vysazeny nebo přesazeny²,
- d) „profesionální provozovatel“ – osoba, která se profesionálně zabývá produkcí rostlin révy, včetně jejich pěstování, množení a udržování a také jejich šlechtěním³,
- e) „země původu“ – země produkce uvedená na certifikační návěsce⁴ nebo na dodacím listu nebo stát, jehož kód je uveden pod písm. D na rostlinolékařském pasu připojeném k rostlinám révy⁵.

Čl. 2

Mimořádné rostlinolékařské opatření

Podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona se nařizuje profesionálním provozovatelům, kteří obdrželi rostliny révy původem z jiného státu, než je Česká republika, a na území České republiky je hodlají vysadit, šlechtit, množit, nebo pěstovat pro produkci vína, hroznů anebo pro okrasné účely,

ohlašovat ÚKZÚZ

do datové schránky ID: ugbaiq7 nebo e-mailem na adresu podatelna@ukzuz.gov.cz následující údaje o rostlinách révy:

- zemi původu,
- specifikaci dodavatele (název, adresa sídla),
- číslo partie, název odrůdy, počet a typ rostlin (celá rostlina, očko, roub, řízek),
- datum převzetí,
- specifikaci místa, kde se rostliny révy v den podání ohlášení nachází (název katastrálního území a čísla pěstebních pozemků nebo adresa skladovacích prostor),

a to do patnácti kalendářních dnů ode dne převzetí rostlin révy.

(Do předmětu zprávy uvést: “ohlášení rostlin révy”)

Čl. 3

Odůvodnění

Škodlivý organismus Grapevine flavescence dorée phytoplasma je podle přílohy II části B sekce 6. bodu 1. nařízení (EU) 2019/2072 zařazen mezi karanténní škodlivé organismy, které se na území Unie vyskytují. Na přemístování rostlin *Vitis L.* určených k pěstování, kromě osiva, v rámci Unie se vztahují zvláštní požadavky uvedené v příloze VIII bodě 19 nařízení (EU) 2019/2072, které obecně stanovují, že rozmnožovací materiál révy musí pocházet ze stanovišť produkce, která jsou prostá výskytu GFDP včetně jejich okolí do stanovené vzdálenosti.

² podle článku 2 odst. 1 písm. d) a l) a odst. 4 nařízení (EU) 2016/2031

³ podle článku 2 odst. 9 písm. b) a c) nařízení (EU) 2016/2031

⁴ podle přílohy IV v návaznosti na článek 10 odst. 2 směrnice Rady (EU) 68/193/EHS o uvádění révového vegetativního množitelského materiálu na trh, v platném znění

⁵ podle přílohy VII v návaznosti na článek 83 nařízení (EU) 2016/2031

Fytoplasma zlatého žloutnutí révy se šíří na delší vzdálenost prostřednictvím infikovaného množitelského materiálu, na kratší vzdálenosti hmyzími přenašeči. Na rostliny révy může GFDP z alternativních hostitelských rostlin přenést několik druhů hmyzu. V České republice je hlavním přenašečem GFDP na révu čelnatka řebříčková (*Dictyophara europaea*) sající přednostně na plaménku plotním (*Clematis vitalba*). Jediným potvrzeným efektivním přenašečem GFDP mezi rostlinami révy vinné je pak křísek révový (*Scaphoideus titanus*). Tento invazní druh, původem ze Severní Ameriky, kde je polyfágní, se v Evropě adaptoval především na révu, na níž probíhá celý jeho životní cyklus. Při současném výskytu GFDP a kříška révového ve vinicích dochází rychle k významným hospodářským škodám. Výnosy se mohou dramaticky snižovat, snižuje se vitalita rostlin i kvalita vína, neboť hrozny napadených rostlin mají vysoký obsah kyselin a nízký obsah cukru. V případě, že se neprovádí ošetřování proti přenašečům, se počet napadených rostlin ve vinici může zvýšit každoročně desetkrát a může brzy dosáhnout 80–100 %. Odrůdy révy vinné vykazují různou míru náchylnosti, což se projevuje odlišnými příznaky napadení a odlišným průběhem onemocnění. První výskyt kříška révového byl v České republice zjištěn v roce 2016 a dosud byly jeho výskyty zaznamenány pouze na území jižní Moravy.

První výskyt GFDP byl v České republice potvrzen v roce 2021 ve vinařské oblasti Morava při intenzivním průzkumu, a to na jedné rostlině révy vinné a na dvou rostlinách plaménku plotního. Od té doby probíhají na území České republiky eradikační opatření zahrnující průzkumy, likvidace napadených rostlin a ošetřování rostlin révy vinné proti přenašečům. Za účelem ochrany produkce zdravého rozmnožovacího materiálu révy vinné bylo vymezeno [území neprosté GFDP](#) v okolí šest a půl kilometrů od vnější hranice zamořených zón s výskytem GFDP, kde platí přísnější pravidla pro produkci rozmnožovacího materiálu.

Většina pozitivních vzorků na GFDP dosud pocházela z divoce rostoucích rostlin plaménku plotního (*Clematis vitalba*). Výskyty na révě jsou v České republice pouze sporadické. V letech 2021 až 2025 byly z 1249 odebraných vzorků rostlin révy pouze 3 vzorky rozborovány pozitivně na výskyt GFDP a z 35 vzorků odebraných z plamének ve stejném období byla GFDP potvrzena ve 22 vzorcích. Přes provádění intenzivního průzkumu výskytu GFDP byl od roku 2021 v České republice prokázán pouze genotyp M51 GFDP, ve variantě, která se v našich podmínkách doposud neprojevovala na révě tak agresivně.

Z důvodu vysokého nárůstu výskytu GFDP genotypu M54 ve vinicích v roce 2025 na sousedním Slovensku Česká republika podrobněji prozkoumala výskyt tohoto genotypu napříč státy Unie. Tento genotyp je efektivněji přenášen křískem révovým, což vede k rychlejšímu šíření choroby a významnému nárůstu poškození vinic. Po přenosu na révu způsobuje genotyp M54 ve srovnání s genotypem M51 rychlejší systémovou infekci, která vede k rychlému oslabení a často vede k odumření keře již během následujících dvou až tří let. V ohniscích výskytu GFDP se genotyp M54 postupně stává dominantní, což zvyšuje riziko závažných epidemií. Pravděpodobnost zavlečení genotypu M54 do České republiky z oblastí jeho současného výskytu prostřednictvím přirozeného šíření nakaženého přenašeče kříška révového je vzhledem ke geomorfologickým bariérám nízká. Existuje však riziko zavlečení tohoto genotypu do ČR prostřednictvím infikovaných rostlin, přemístěných z členských států Unie, kde se tento genotyp vyskytuje. Bylo zjištěno, že genotyp M54 GFDP se již od roku 2018 vyskytuje v Rakousku, dále také např. v Itálii, Slovinsku, Švýcarsku, Francii, Maďarsku, Španělsku, Chorvatsku a na Slovensku. Tento genotyp se ve zvýšené míře vyskytuje na jihu

Rakouska, ve Slovinsku a v Maďarsku. Z ostatních zemí nejsou dostupné informace ohledně přítomnosti tohoto genotypu. Z některých uvedených zemí s výskytem genotypu M54 GFDP se do České republiky přemísťuje i rozmnožovací materiál révy.

S ohledem na výše popsané vysoké riziko zavlečení genotypu M54 GFDP, způsobujícího významné škody, do České republiky, a vzhledem k tomu, že v členských státech Unie není stanovena povinnost testovat rostliny révy na výskyt GFDP, se ÚKZÚZ rozhodl sledovat přemísťování rostlin révy na své území. Z toho důvodu tímto nařízením ukládá všem profesionálním provozovatelům pěstujícím na území České republiky rostliny révy povinnost hlásit příjem dodávek rostlin révy původem z jiných států. Profesionálními provozovateli, kterým se ukládá ohlašovací povinnost, jsou koncoví pěstitelé rostlin révy, kteří ji vysazují a pěstují ve svých vinohradech v rámci svého podnikání, dále množitelé, vyrábějící rozmnožovací materiál révy, a šlechtitelé, pěstující révu za účelem šlechtění nových odrůdy. Pro tento účel vznikl [formulář](#), který je možno k ohlášení využít. Do hlášení je nutno uvést zemi původu, odkud rostliny révy pocházejí a která je uvedena na certifikační návěsce na rostlinách révy anebo na dodacím listu k dodávce, nebo jejíž kód je vyplněn pod písm. D na rostlinolékařských pasech připojených k obchodním jednotkám rostlin révy, a specifikaci dodavatele rostlin révy, který profesionálnímu provozovateli obchodní jednotky rostlin révy dodal, tedy jeho název a adresu sídla. Dále je vyžadováno datum fyzického převzetí rostliny révy a specifikaci místa, kde se tyto rostliny révy nachází v den podání ohlášení. Je třeba uvést název katastrálního území a parcelní číslo pozemku anebo číslo dílu půdního bloku vedeného v Evidenci půdy podle užívatelských vztahů „LPIS“, kde jsou rostliny vysazeny nebo adresu místa, kde jsou skladovány. Tato povinnost musí být splněna do patnácti kalendářních dnů od doby doručení zásilky rostlin révy.

K hostitelům GFDP se řadí různé druhy rodu *Vitis L.*, a proto se povinnost hlášení vztahuje nejen na druh *Vitis vinifera*, ale i na další druhy tohoto rodu.

Další podrobné informace o GFDP lze získat na [Rostlinolékařském portále](#) anebo v publikaci [Fytoplazmové zlaté žloutnutí révy](#).

Cílem nařizovaného opatření je získat informace o původu, počtu a typu dodávaných odrůd rostlin révy do České republiky včetně čísla partie a na základě znalostí o aktuálním rozsahu výskytu genotypu M54 GFDP v zemích původu dodávek posoudit aktuální míru rizika zavlečení tohoto genotypu. Dodané rostliny révy z rizikových oblastí vyhodnocené s vysokou mírou rizika zavlečení GFDP budou podrobeny intenzivnímu cílenému monitoringu ÚKZÚZ, včetně možného laboratorního testování na výskyt GFDP až na úroveň genotypu.

Záměrem nařizovaného opatření je minimalizovat riziko zavlečení virulentního genotypu M54 fytoplazmy GFDP prostřednictvím rozmnožovacího materiálu révy na území ČR a bránit tak vzniku epidemie nemoci ve vinicích s hospodářsky významnými následky pro pěstování révy a produkci hroznů a vína, které způsobuje genotyp M54 v jiných členských státech EU.

Informace o místě, kde se dodané rostliny révy po převzetí nacházejí, stejně jako lhůta patnácti kalendářních dnů pro ohlášení dodávky, jsou zásadní pro rychlou reakci ÚKZÚZ v případě vysoké míry rizika zavlečení genotypu M54 GFDP. Toto nařízení však nestanoví žádná omezení pro nakládání s dodanými rostlinami révy, které podléhají ohlašování podle tohoto nařízení. Rostliny lze vysadit a pěstovat. Monitoring a případné laboratorní testování bude probíhat v co nejkratším možném termínu před zvýšenou aktivitou přenašečů. I z tohoto

důvodu je nutná rychlá reakce pěstitelů při ohlašování přijatých rostlin révy. V případě včasného ohlášení v době, kdy lze vyloučit lokální šíření prostřednictvím přenašečů, bude při potvrzení výskytu GFDP nařízena likvidace dotčené partie rostlin.

Ohlašování původu rostlin révy přemístěných na území České republiky ihned po jejich dodání není vyžadováno žádným právním předpisem. Informace podávané v souvislosti s dotačními tituly nejsou pro účel tohoto nařízení dostatečné, nepodléhají jim všichni dotčení profesionální provozovatelé. Proto bylo využito ustanovení článku 9 odst. 7 nařízení (EU) 2017/625.

Do konce roku 2026 ÚKZÚZ vyhodnotí zjištění získaná na základě působení nařízeného opatření, tedy na základě doručených ohlášení dodávek rostlin révy z jiných států určených k výsadbě na území ČR, na které navazuje cílený monitoring a laboratorní analýzy výskytu GFDP až na úroveň genotypu. Na základě tohoto vyhodnocení aktualizuje míru rizika, kterou představují rostliny révy ze zemí mimo Českou republiku pro zavlékání GFDP genotypu M54 na území České republiky. Následně rozhodne o případném zrušení nebo změně nařízeného MRO.

Čl. 4

Sankce

Za porušení povinností stanovených tímto nařízením může ÚKZÚZ uložit pokutu právníkům a podnikajícím fyzickým osobám podle ustanovení § 79h odst. 1 písm. b) zákona.

Čl. 5

Účinnost

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti počátkem patnáctého dne následujícího po dni jeho vyhlášení; za den jeho vyhlášení se považuje den jeho zveřejnění ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

Ing. Daniel Jurečka

ředitel ÚKZÚZ